

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci

žalobce: **J. J.**
zastoupen opatrovnící Z. J., narozenou X
bytem tamtéž

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a soc. věcí**
se sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2021, čj. MPSV-2021/15735-918,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2021, čj. MPSV-2021/15735-918, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný správní orgán vydal dne 27. 1. 2021 rozhodnutí, kterým zamítl odvolání žalobce a potvrdil správnost rozhodnutí orgánu I. stupně, kterým byl Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Hradci Králové. Ten vydal své rozhodnutí dne 11. 11. 2020, rozhodl tak, že žalobci náleží příspěvek na péči od června 2020 ve výši 4.400 Kč měsíčně, neboť se jedná o osobu, která nezvládá bez pomoci jiné fyzické osoby 5 základních životních potřeb, a to orientace, komunikace, péče o zdraví, osobní aktivity a

péče o domácnost. Žalobce tak je osobou, u níž byl zjištěn II. stupeň závislosti – středně těžká závislost dle § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

2. Žalovaný svůj závěr odůvodnil závěrem posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ze dne 11. 1. 2021, podle kterého žalobce není schopen samostatně zvládat základní životní potřeby komunikace, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost.
3. Žalobou napadené rozhodnutí pak odůvodnilo, proč nebyly uznány další základní životní potřeby jako samostatně nezvládané, jedná se o základní životní potřeby mobilita, orientace, stravování, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, a to zejména tím, že žalobce je dle podkladové dokumentace při normálním intelektu v základních kvalitách orientován, nebylo doloženo ani funkčně významné postižení zraku, sluchu, kardiopulmonálně je stav stabilizován. Nebylo doloženo ani ochrnutí končetin, funkčně významné omezení rozsahu hybnosti kloubů a páteře. Je uváděno vadné držení těla a porucha jemné a hrubé motoriky ve smyslu koordinace při základní diagnóze, žalobce je omezen ve svéprávnosti pro majetkoprávní oblast, a ve schopnosti rozhodovat o vlastní léčbě. Vážne schopnost komunikace, sociální kontakty nevyhledává, jsou uváděna neporozumění v rámci těchto kontaktů, není schopen zapojení do své vrstevnické skupiny ani do jiné sociální skupiny, je limitován v osobních aktivitách, potřebuje dohled a dopomoc při tělesné hygieně a péči o domácnost.

II. Žalobní argumentace

4. Žaloba považuje rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto přiznání příspěvku na péči ve III. stupni závislosti, za nesprávné, neboť žalobce je přesvědčen, že posudkový lékař nezkoumal podrobněji jeho zdravotní stav. Na jednání nebyl přizván, byl hodnocen pouze jeho fyzický stav, porucha autistického spektra nebyla brána v úvahu. Žalobce trpí Aspergerovým syndromem a syndromem hyperkinetickým, je přesvědčen, že nezvládá životní potřebu orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, péče o zdraví a péče o domácnost.
5. Žalobce má za to, že z rozhodnutí žalovaného vyplývá, že v jeho případě nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci dle vyhlášky č. 505/2006 Sb., a navrhl, aby bylo z uvedených důvodů napadené rozhodnutí žalovaného zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný v písemném vyjádření ze dne 15. 4. 2021 uvedl, že žalobcův nárok na příspěvek na péči byl posuzován z důvodu skončení platnosti předchozího posouzení po dosažení zletilosti. Před dosažením zletilosti pobíral žalobce příspěvek na péči ve výši 6.600 Kč pro druhý stupeň závislosti z důvodu nezvládání základních životních potřeb orientace, komunikace, péče o zdraví a osobní aktivity. V současném řízení je namítáno nezvládání i dalších životních potřeb, a to stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a péče o domácnost. Dále žalovaný rekapituloval, že orgán I. stupně uznal nyní jako nezvládané životní potřeby orientace, komunikace, péče o zdraví a osobní aktivity, nově péče o domácnost, která se dosud nehodnotila. V odvolacím řízení pak byla uznána jako nezvládaná potřeba tělesné hygieny, neuznána byla orientace. Komise přitom posuzovala žalobce zejména pro diagnózu atypického autismu – Aspergerův syndrom, opožděný vývoj řeči, hyperkinetický syndrom, lehkou krátkozrakost, chronické bolesti hlavy

smíšené etiologie, alergickou rýmu, obezitu a vadné držení těla. S odvoláním na podkladovou dokumentaci pak žalovaný uvedl, že žalobce má normální intelekt, je orientován v základních kvalitách, nebylo doloženo významné postižení zraku a sluchu, kardiopulmonálně je stabilizován, nebyly doloženy stavy dechové či oběhové nedostatečnosti, ochrnutí končetin, funkčně významné omezení hybnosti kloubů a páteře. Uváděno je vadné držení těla, porucha jemné a hrubé motoriky ve smyslu koordinace při základní diagnóze. Žalobce je omezen ve svéprávnosti v majetkoprávních vztazích a ve schopnosti rozhodovat o své léčbě.

7. K základní životní potřebě orientace žalovaný sdělil, že posudková komise vycházela z aktuálního znaleckého posudku, vypracovaného v rámci řízení o omezení svéprávnosti žalobce, v němž je uvedeno, že žalobce byl orientován místem, osobou i časem a PK neshledala tíži duševního postižení žalobce v takovém rozsahu, aby odůvodňovala nezvládání orientace v přirozeném sociálním prostředí, tedy v prostředí důvěrně známém. U této potřeby žalovaný vycházel zejména z vymezení postižení smyslových a duševních schopností, které mají za následek nezvládání této potřeby, a to ztráty sluchu či zraku, středně těžké nebo těžké a hluboké mentální retardace, středně těžké a těžké demence či jiných psychických postižení, působících narušení duševních kompetencí s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace. Taková postižení u žalobce shledána nebyla. Znalec shledal žalobce orientovaného všemi kvalitami a jeho myšlení koherentní. Studuje na soukromém gymnáziu, není uvedeno, že by měl asistenta, lze tak předpokládat dostatečné rozumové a duševní schopnosti pro samostatné fungování ve škole a při účasti na výuce. Sdělení o nutném doprovodu do školy matkou byla rozporná.
8. K základní životní potřebě stravování žalovaný sdělil, že žalobce má dle podkladů dostatečné schopnosti pro zvládnutí jednotlivých aktivit této potřeby, vaření, ohřívání stravy a příprava teplých nápojů se v dané potřebě nehodnotí a selekce ve výběru potravin není posudkově rozhodná. Používání lžice či vidličky je konstantně posuzováno jako přijatelný standard. K nezvládání této potřeby může vést významné omezení funkčnosti horních končetin či těžké duševní poruchy, tuto životní potřebu neměl žalobce uznánu jako nezvládanou ani v minulosti.
9. Funkčně významné omezení pak žalovaný u žalobce neshledal ani pro výkon potřeby obouvání a oblékání, zvládání této potřeby nebrání, je-li oblečení či obuv vhodně přizpůsobena omezením, či jsou-li používány vhodné facilitátory. Schopnost zapínat drobné knoflíky, zipy a zavazovat tkaničky není posudkově rozhodná. Obecně jsou vymezena pro nezvládání této potřeby postižení, spočívající např. v anatomické či funkční ztrátě horních či dolních končetin, těžkém funkčním postižení páteře, nevidomosti či duševních postiženích spojených se sociální dezintegrací, taková postižení však u žalobce nejsou přítomná. K námitce žalobce o tom, že nebylo dostatečně zhodnoceno jeho postižení Aspergerovým syndromem, stanovila PK členem komise lékaře se specializací psychiatrie. Podklady pak dostačovaly pro posouzení žalobcova zdravotního stavu v jeho nepřítomnosti. Podklady ze sociálního šetření podléhají důkaznímu ověřování, proto komise subjektivně tvrzené skutečnosti porovnává se závěry odborných vyšetření. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

IV. Jednání krajského soudu

10. Krajský soud jednal ve věci dne 10. ledna 2022, žalovaný se k jednání omluvil.

11. Soud konstatoval z podkladové dokumentace podstatný obsah sociálního šetření ze dne 2. 6. 2020, kdy ke sporným základním životním potřebám, kterými jsou v daném případě potřeba orientace, stravování a oblékání a obouhnutí bylo zjištěno následující – žalobce slyší dobře, nosí brýle, v místě bydliště se neorientuje, členy rodiny poznává. Se sourozenci se moc nebaví, kapesné nedostává, matka sdělila, že si s ničím neporadí, o věci má zájem jen chvíli a u ničeho dlouho nevydrží. Je hodně negativistický, organizaci náročnějších věcí zařizuje matka. Chodit musí vždy s doprovodem, protože se neorientuje. Komunikuje jen s obtížemi, mluví špatně, občas mu je hůř rozumět, mluví hodně nahlas. Dle matky ve škole nestíhá psát, vše si fotí mobilem, v písemném projevu nerozlišuje tečky, háčky, čárky, mobilní telefon má, sms nepíše. Počítač ovládá, hraje hry, žije virtuálně. K potřebě stravování pak je uvedeno, že veškeré jídlo chystá matka, stravu musí dát přímo před něj, sám si nevezme ani rohlík. Jídlo má naporcované, nepoužívá příbor, nechápe, jak ho uchopit. Jí lžící nebo vidličkou. Matka mu chystá pití do pet lahve, ze skleničky či hrnku nepije, je vybíravý v jídle. Vhodné oblečení si s ohledem na počasí nevybere, rub a líc neřeší, oblečení mu chystá matka, zipy a knoflíky nezapne, boty nosí na suchý zip. V zápisu je dále sděleno, že studuje 2. ročník gymnázia Sion, matka ho doprovází do školy i ze školy, mimo školu se s nikým nestýká, sám nikam nechodí, neorientuje se.
12. Z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové (dále jen „PK“) ze dne 11. 1. 2021 plyne, že u žalobce se jedná o Aspergerův syndrom, opožděný vývoj řeči, hyperkinetický syndrom, lehkou krátkozrakost oboustranně, chronické bolesti hlavy v.s. smíšené etiologie, drobná nespecifická ložiska v.s. post či parainfekční etiologie na MR mozku, alergickou rýmu, pylová alergie, vadné držení těla.
13. PK ve svém posudku citovala jednak závěry sociálního šetření, jednak neurologický nález z února 2020, psychiatrický nález z dubna 2020, který mj. konstatoval, že u žalobce se jedná o neporozumění sociálním interakcím a kontaktům, doporučen specifický výchovný a vzdělávací přístup. Má narušenou komunikaci, stále zaujat svými tématy, není schopen adekvátního recipročního kontaktu. Má naučenou trasu do školy, není možné, aby chodil po městě sám, není zapojen do žádné sociální skupiny, selektivní příjem stravy. Oblečení je nutné připravit, odmítá se učit zapínat oděv, vázat tkaničky. Potřebuje plný dohled nad hygienou, při stravování problém pro poruchu jemné motoriky, sám si nevezme jídlo, ani pití, odmítá se učit praktické věci, v úředních výkonech potřebuje dopomoc a převzetí zodpovědnosti pečující osobou. Dále PK těžila z obdobného záznamu ošetřujícího lékaře a z rozsudku o svéprávnosti z prosince 2020.
14. Zástupkyně žalobce uvedla, že z dosavadního posuzování soběstačnosti žalobce pociťuje určitou účelovost, neboť v jednu chvíli jsou některé funkce přiznány a poté zase odejmuty a přiznáno něco jiného. Není pravdou, že by nezvládal oblékání, jídla a pití nebylo nikdy přiznáno, ke stravování sdělila, že syn si sám nic nevezme, pije pouze z připravené láhve a na uvedenou situaci je tak zafixován, že pokud jednou matka usnula, měl hlad a žízeň a čekal, až se probudí a vše připraví. Tyto věci jsou u něho zafixovány v psychice, je přesvědčen, že by to nezvládl a přes to vlak nejede. Posudkoví lékaři ho nikdy neviděli, pokud by se tak stalo, jistě by se sami přesvědčili o tom, co je schopen a co není schopen zvládnout, jsou úkony, které neudělá, i kdyby je fyzicky zvládal. Po bytě se orientuje, naučil se i krátkou cestu do školy poté, co ho matka dlouhodobě vodila. Nikam jinam ale není schopen jít, vůbec by se nevypravil, ani by nebyl schopen se jakkoliv doptat. Žalobce tak setrval na svém závěrečném návrhu, náklady řízení nežádal.

V. Posouzení věci krajským soudem

15. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“).
16. Jak soud výše uvedl, mezi účastníky řízení byly co do schopnosti samostatně zvládnout jednotlivé úkony spornými následující základní životní potřeby: orientace, která je v Příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, charakterizována následovně – za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se časem, místem a osobou, orientovat se v obvyklém přirozeném prostředí a situacích a přiměřeně v nich reagovat. Krajský soud již ve svém rozhodnutí čj. 29 Ad 10/2021 ze dne 10. 1. 2022 v případě žadatele, trpícího Aspergerovým syndromem uvedl, že „tato diagnóza je onemocněním duševním, a to zcela i pro laika specifickým v tom, že byť je taková osoba nadána dostatečným IQ pro absolutorium určitého vzdělávacího stupně školského systému, funguje v určitém „vlastním světě“, kdy určité běžné návyky a způsoby běžného denního fungování nejsou možné naučit“. Též připomněl, že z § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb., plyne, že pokud není osoba schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. V tomto směru pak uvedené ustanovení navazuje na znění § 2 vyhlášky, podle něhož se při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah **duševních, mentálních**, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna **rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost** zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. U citované základní životní potřeby orientace není krajský soud po provedeném řízení i nadále přesvědčen, že se posudkový orgán a následně žalovaný dostatečně argumentačně vypořádal s problémem mít přiměřené duševní kompetence k uvedené potřebě, neboť pokud se žalobce není schopen sám kamkoliv vydat, není dostatečně duševně orientován místem, dle názoru soudu pak s ohledem na popsané problémy není ani dostatečně schopen přiměřeně reagovat na vzniklé situace.
17. Z důvodů svého duševního stavu pak zcela evidentně není žalobce schopen u základní životní potřeby stravování vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nápoj nalít, stravu naporcovat, naservírovat. Z uvedeného pohledu soud v daném případě považuje za vhodné, aby posudkový orgán žalobce pozval k projednání věci a uvedené soudem vytknuté nedostatky odstranil. Argumentace výše uvedená v bodě 8 je s ohledem na žalobcovy zdravotní problémy dosud zcela nedostatečná.
18. Pokud se týká základní životní potřeby oblékání a obouvání, za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem. Z podkladů i výpovědi matky je patrné, že žalobce není dostatečně schopen vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem. I u této základní životní potřeby tak krajský

soud považuje za nutné dopracovat argumentaci zvládání či nezvládání řádně s ohledem na znění Přílohy č. 1, písm. e), s odkazem na § 2 a 2a) výše cit. vyhlášky.

19. Krajský soud tedy po zvážení argumentace obou účastníků řízení dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí žalovaného nemůže obstát, žalovaný je proto v návazném řízení povinen přezkoumat žalobcův zdravotní stav z hlediska tvrzených skutečností o tom, že v praktickém životě je v mnohém odkázán na stálou pomoc své matky, ať již spočívající v přímé pomoci, či dohledu, který je nutný a rozsáhlejší, než běžně je obvyklé u osob jeho věku. Vzhledem ke znění § 8 zákona č. 108/2006 Sb., kdy v odst. 2 se osoba starší 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni těžké závislosti (III.) v případě, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb, a žalovaný dosud uznal nezvládání žalobce u pěti základních životních potřeb, je precizace u dalších tří základních životních potřeb pro vydání zákonného rozhodnutí v daném případě nezbytná.
20. Vzhledem k nedostatečně zjištěnému a odůvodněnému stavu věci soud přistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného dle § 78 odst. 1 s.ř.s. a věc vrací žalovanému k dalšímu řízení (zde odst. 4 cit. ustanovení a násl.).

VI. Náhrada nákladů řízení

21. Výrok o náhradě nákladů řízení soud odůvodňuje zněním § 60 odst. 1 s.ř.s., když ve věci úspěšný žalobce náhradu nákladů řízení neúčtoval.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 17. ledna 2022

JUDr. Jana Kábrtová v. r.
samosoudkyně